

Ottomar Ladva, maletaja

Sündinud 17. juunil 1997

Parimad tulemused: *On olnud Euroopa kuni 12-aastaste meister kiirmales, Euroopa kuni 14-aastaste meister välkmales, tavamale Euroopa Meistrivõistlustel kuni 12-aastaste hulgas kuues, Euroopa Liidu meistrivõistlustel kuni -12-aastaste hulgas teine. Ottomar Ladva on Eesti noorim malemeister, olles 15 aastane. Eesti kuni 18-aastaste malemeister 2014. Suurmeister aastast 2016.*

Ottomar Ladva on pärit Haapsalust.

Ta on olnud Läänemaa parim noorsportlane aastatel 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 ja 2016.

Hea harjumus: *jõusaal. Proovin seal käia võimalikult tihti.*

Eeskuju: *Kaia Kanepi, sest ta on täiesti oma ala tipus.*

Eesti Ekspress nimetas sind 2010. aastal tulevikutäheks ja märkis, et 12-aastane Ottomar Ladva on tõsine poiss ja väga tihti ei naerata. Kas sa oled tõsine?

Tõsine olen kindlasti. Ma võtan tõsiselt seda, mida ma teen ja tahan selles tippu jõuda. Aga võib-olla kartsin siis ajakirjaniku ees ka rohkem naeratada.

Pelgasid seda tähelepanu?

Jah, siis ma pelgasin väga. See pilt, mis minust tekitati, oli natuke liialdatud ka. See juhtus liiga vara. Ma arvan, et noort sportlast ei tohiks nii vara segada. See võib takistuseks muutuda.

Teisalt oled sa mitmed tiitlid võitnud väga noorelt ja paljude juurde käibki täiend "kõige noorem".

Need tiitlid tulid kiirmales. Samas on palju tiitleid, mida ma pole võitnud.

Tavamales pole mul neid tiitleid võita õnnestunud.

Üldiselt mängin ma tavamalet ikka sama tugevalt kui kiirmalet. Lihtsalt kiirmales – ütleme Euroopa meistrivõistlustel – ei tule mõned tugevamad kohale, aga tavamales on üldiselt kõik kohal. Umbes sama lugu on välkmalega - tavamale on ikkagi justkui tähtsam ja kõik ei tule välkmalet mängima, sest nad ei pea seda oluliseks.

Kas sa mäletad esimest korda, mil nägid malelauda ja malendeid?

Ma olin nelja-aastane. Olime maal. Mäletan, et ma olin halvas tujus ja läksin oma tuppa. Mu ema tuli mind sinna lohutama. Ta leidis voodi alt malenupud ja hakkas mulle käike õpetama. Ja see mäng hakkas mulle kohe meeldima. Mäletan, et kui ta need välja võttis, läksin kohe rõõmsamaks. Ja pärast mängimist olin veel rõõmsam. Ma ei usu, et ma varem malelauda näinud olin.

Ei oskagi öelda, mis mulle selle juures meeldis. Siis ma olin ju alles väike. Aga võib-olla selle mängu strateegia.

Kumb teist võitis?

Kui ma õigesti mäletan, siis olid seal umbes pooled nupud puudu. Vähemalt mu emal. Ja kuna mina olin see pool, kellel oli rohkem nuppe, siis ma võitsin.

Mis edasi sai?

Edasi ma läksin maletrenni. Täpselt ei mäleta, vist viieaastaselt. Aga seal trennis mulle algul ei meeldinud käia. Kuueaastaselt läksin uuesti. Siis tuli Haapsalusse uus maletreener ja nii see läkski.

Mis sulle alguses ei meeldinud?

Ei tea. Olin ju väike. Arvan, et mulle lihtsalt ei meeldinud maletrennis käimine. Ja kõik teised olid vanemad ka. Mul olid teised huvid, jalgpall põhiliselt. Jalgpall ongi põnevam, eriti väiksele lapsele.

Millised need maletrennid välja nägid?

Kui maletrennis on väiksed lapsed, siis enamasti õpetatakse algtõdesid. Kõige esimene asi on, kuidas nupud liiguvad. Ja siis tulevad põhiasjad. Näiteks, kuidas lipuga matti panna. Näiteks, kui sul on kuningas ja lipp, aga vastasel on kuningas, siis kuidas sa partii võidad.

Milline üks trenn täpselt välja näeb, oleneb treenerist. Võib-olla paneb ta soojenduseks kõik lapsed kohe mängima. Jalgpallis mängitakse ka tihti soojenduseks.

Sa alustasid nii jalgpallis kui ka males ikka väga väiksenä.

Jah. Aga nii noorelt peabki. Kui tippu tahad jõuda, siis... Kui oled kümneaastane ja hakkad alles siis mängima, on juba liiga hilja.

Jalgpallitrennis käisin vähemalt seitse aastat, alustasin kuueaastaselt. Mängu mõttes meeldis mulle jalgpall kindlasti rohkem. Aga mingil hetkel ma sain aru, et males on mul võimalik kuhugi jõuda. Jalgpallis ei ole. Ja siis ma lõpetasin jalgpalli ära. Seal on palju raskem tippu jõuda. Ja males on mul võib-olla sellised eeldused, mida jalgpallis ei ole.

Millal sa otsustasid, et tuleb valida male?

Äkki olin 13 või 12. Eks jalgpallist loobumine natuke raske oli, sest ma olin üldiselt kogu aeg jalgpallifänn. Jalgpallivõistlusi vaatasin edasi, lihtsalt trennis enam ei käinud.

Mis su lemmikklubi on?

Manchester United. Jäänud juba ammu ajast.

Kas mõnikord mõtled veel, et võinuksid jalgpalliga edasi tegeleda?

Väga ei mõtle. Ma mõtlen lihtsalt, kui raske on seal malega võrreldes tippu jõuda.

Kui sa 12-13-eluaasta paiku jalgpalliga lõpetasid, siis sul oligi males juba päris hästi läinud. Millal sa esimesele malevõistlusele läksid?

Esimene kord oli kuni 10-aastaste Eesti meistrivõistlustel. Ja ma olin siis kuueaastane. Võib-olla olin ka varem mingeid väikseid võistlusi pidanud, aga kuueselt käisin seal. See oli tavamalevõistlus, kus pidi käike üles kirjutama, aga seda ma siis veel ei osanud teha. Mäletan, et isa oli mu kõrval ja kirjutas käike üles. Ta vaatas kõiki mängu pealt ja kirjutas üles. Üles peab kirjutama mõlema käigud, sest näiteks, kui tekib mingi vaidlus, siis on tõend olemas, et käidi siia või sinna.

Kuidas see võistlus sul läks?

Minu arvates jäin umbes 30ndaks, võistlejaid oli 60. See oli üsna normaalne tulemus, aga siis oli seda raske taluda. Kõik need kaotused, mis ma sain... ma mäletan, kuidas ma pärast nutsin.

Mis mõtetega sa sinna võistlusele üldse läksid? Mis eesmärgiga?

Seda ma täpselt ei mäleta. Aga ma mäletan, et kui ma olin 6-aastane, siis ma juba arvasin, et oskan väga hästi mängida. Nagu kõik väikesed lapsed – nad arvavad, et nad mängivad paremini, kui nad tegelikult mängivad. Siis ma võib-olla saingi aru, et ma ei ole nii hea, kui ma arvasin.

Sinu ees on intervjuu ajal malelaud. Kui selle püsti panid, siis ütlesid, et sa enam füüsilisel laual väga ei mängi. Millal sa viimati malet nuppudega treenisid?

Kui ma turniiridel käin, siis on kõik ikka nuppudega. Aga millal ma viimati nuppudega treenisin? Ilmselt malelaagris, kus me mängime ikka nuppudega. Aga kui ma kodus harjutan, siis ikkagi arvutis.

Millal treeningud arvutisse kolisid?

Mina hakkasin arvutis trenni tegema läbi Skype'i siis, kui ma olin 12 või 13, ehk siis juba 7-8 aastat tagasi. Siis ma sain aru, et mu tase on nii palju tõusnud, et Haapsalus ei ole sellist treenerit, kellega ma saaksin edasi areneda. Siis ma tegin trenni Ülar Lauguga, kes elab Võrumaal. Ja pärast seda olen teinud koostööd Jaan Ehlvesti ja Kaido Külaotsaga. See on praegu malemaailmas tavaline, et kõik käib läbi Skype'i. Näiteks lapsed, kes elavad USAs, võivad Skype'is ukrainlasega trenni teha ja eratundide eest maksta.

Kuidas need veebitunnid välja näevad?

Väga lihtsalt: Skype'is on arvutiekraanil ühine malelaud ees ja seal siis midagi tõstetakse. Üldiselt see päris nuppudega mängimisest väga ei erinegi. Päris nuppudega soovitatakse küll rohkem mängida, sest turniirid on endiselt nuppudega, aga üldiselt vahet ei ole. See, kui sa arvuti vahendusel treenid, ei tohiks midagi ära rikkuda. Käigud on ju samad.

Jalgpalli juurde tagasi tulles – kas males ja jalgpallis on midagi sarnast?

Mitte väga. Kui midagi, siis ehk mängu vaatamine – et sa näed, mis toimub. Aga see on treenerile võib-olla olulisem. Mängijad peavad ka mingil määral mängu lugema, aga mitte nii väga. Aga et tippu jõuda, siis peavad mõlemad mängijad olema sarnaste omadustega – kellel on kõige suurem võidutahe ja töötahe. Et päris tippu jõuda, selleks peab mingil määral olema ka egoist. Kui ma vaatan, kes on males või jalgpallis täiesti tipus, siis paljud tippmaletajad ja tippjalgpallurid on egoistlike ja nartsissistlike tunnustega. Selleks, et tippu jõuda, peab tahtma olla teistest parem ja selle nimel ka tööd tegema.

Kui palju sina oled male nimel vaeva näinud ja ohvreid toonud?

Ma ei usu, et ma väga palju ohverdanud olen. Ma arvan, et kui ma tahaksin saada professionaalseks maletajaks, siis ma peaksin ohverdama. Seni ma ei ole pidanud seda väga palju tegema. Mina olen pigem selline poolprofessionaal – malemäng ei ole see, millega ma teeniksin kogu oma elatise. Kui ma oleksin professionaal, siis ma ainult mängikski turniire, käiksin ühelt turniirilt teisele. Aga seda ma ei

tee. Ma mängin praegu üldiselt vaid tähtsamatel turniiridel, nagu näiteks EM. Minu tasemel professionaalid valivad turniire – nad ei mängi kõige tugevamatel, vaid sellistel, kus nad saaksid raha teenida.

Eestis on ainult üks professionaalne maletaja ja see on meie hetke esinumber Kaido Külaots. Tema käib turniirilt turniirile. Aga Eestis professionaal olla on üsna raske, Eesti maleliit ei spondeeri eriti professionaalset malet. Meil on veel 6-7 suurmeistrit, aga keegi pole professionaal. Meie kõige kuulsam maletaja, Jaan Ehvest, elab küll Eestis, aga mängib näiteks USA lipu all. Kunagi tegi ta selle valiku, et lihtsalt paremini elatuda.

Kas sinust võiks ka professionaalne maletaja saada?

Võiks, aga ma ei ole oma tasemega väga rahul. Minu tasemel seal väga suured rahad ei liigu. Täiesti tipus, ütleme top 20nes, on väga suured rahad, aga ma ei usu, et mul oleks võimalik sinna jõuda. Praegu ma olen võib-olla top 400 sees, ehk üsna kaugel sellest. Kui ma hakkaksin malega pidevat tööd tegema, siis ma arvan, et top 100 hulka jõuaksin, aga ma ei tea, mis mõte sel oleks.

Kas sinu tippvorm on veel ees?

Jah, maletaja tippvorm saabub umbes 30-aastaselt.

2016. aastal sai sinust 17-aastasena Eesti kõige noorem male suurmeister. Mida sa selleks tegema pidid ja mis tunnetega sa selle tiitli vastu võtsid?

Muidugi olin väga õnnelik, et selle tiitli lõpuks sain. Aga kui ma olen Eesti ajaloo kõige noorem suurmeister, siis välismaal kaugeltki mitte. Mõned tänapäeva tipud saavad suurmeistriks 13-aastaselt, ja tase läheb aina tugevamaks. Ja võib-olla on praegu natuke kergem suurmeistriks saada ka, kui näiteks Ehvesti või Paul Kerese ajal. Siis oli muidugi väga raske.

Mina pidin selleks täitma kolm suurmeistrinormi – mängima hästi mingi tasemega rahvusvahelisel turniiril ja saama reitingu üle 2500. Selleks polnudki väga palju vaja. See tuli eelmisel aastal kõik järjest. Enne seda olin ma ühe normi täitnud ja siis kahe nädalaga kaks normi.

Mida see suurmeistri tiitel ikkagi tähendab?

Tänapäeval see väga palju enam ei tähenda. Üldiselt, kui sa lähed mingile turniirile, siis suurmeistrid kutsutakse sinna või võimaldatakse neile head tingimused. Kui Kerese ajal oli umbes kümme suurmeistrit, siis tänapäeval on tuhatkond.

Kaido Külaotsa juurde tagasi tulles, siis millal sa talle ära teed?

Paar korda olen ära teinud, aga reiting on tal veel paarkümmend punkti minust parem. See ei ole väga suur vahe. Me oleme hästi palju mänginud ja skoor on olnud üsna võrdne. Hästi palju on olnud viike ja mõlemad oleme vastastikku ka kordi võitnud.

Mis on üldse olnud sinu eesmärgid males?

Eri aegadel erinevad. Kui ma olin kuuene, siis ma tahtsin saada maailmameistriks. Siis, kui kümnene, sain aru, et see on ebareaalne. Siis ma tahtsin võib-olla lihtsalt tugevaks suurmeistriks saada. Mingil hetkel tahtsin

saada Eesti meistriks, siis suurmeisteriks. Suurmeisteriks saamise jaoks pidin tegema kõvasti tööd.

Mis on maailmameistriks saamise eesmärgist saanud?

See on täiesti maas. See on põhimõtteliselt võimatu. Et tulla males maailmameistriks, pead juba väga noorelt mängima turniire aasta ringi, parimate treeneritega. Kuna ma seda ei teinud, siis pole see võimalik.

Ütlesid, et maletaja tippvorm on tavaliselt 30-aastaselt. Sul ju aega on.

Üldiselt on see tase olnud selge juba 20-aastaselt. Need, kes on olnud maailma tippud, on 20-aastaselt olnud klass kõrgemal, kui mina.

On sul olnud hetki, kus oled tahtnud nupud nurka visata ja malega lõpparve teha?

Seda on palju olnud. Isegi praegu, kui kaotan mingi mängu, siis on selline tunne, et ei taha enam kunagi mängida. Ja siis ikka lähen uuele turniirile. Harjumusest. Mind on alati motiveerinud võit. Ma lihtsalt niisama mingitele turniiridele ei läinud.

Mis on males sinu jaoks olnud see kõige eredam või säravam hetk?

Kui esimest korda tulin Eesti meistriks. See oli kuni kümneaastaste võistlus, mina olin kaheksa-aastane. Mäletan, kui hästi ennast siis tundsin. See toimus äkki Narvas? Osalejaid oli umbes 60. Ja üldiselt kõik, kes paremate kohtade eest võistlesid, olid venelased. Mina olin seal ainus eestlane. Teiste jaoks oli ka üllatus, et eestlane tuli Eesti meistriks. Noorte vanuseklassides võitsid üldiselt venelased.

Kuidas see võistlus siis kulges?

Meistriks tulin alles järelmatšis. See tähendab, et mul oli ühe teise võistlejaga ühepalju punkte ja hakkasime kiirmalet mängima. Kaks partiid kiirmalet ja need ma võitsin. Ma polnud seal mingi favoriit. Olin alles kaheksa-aastane, kes mind malemaailmas ikka teadis. Järgmistel Eesti meistrivõistlustel olin juba selge favoriit.

Kui palju pead males vastasest vaimselt üle olema?

Ei usu, et pead vastasest vaimselt väga üle olema. Pead vastasest rohkem võita tahtma! Paljud on sellised, kes lepivad viigiga, aga need, kes tipus on, tahavad alati võita. Ükskõik, mis seis on, nemad mängivad alati lõpuni välja. Võidu peale. Viik annab pool punkti. Üldiselt, kui sa mängid tipp-males mustadega ja teed viigi, siis on see päris hea tulemus. Aga mitte alati. Aga kui mängid nõrgemaga, siis pead ka mustadega võitma.

Oled öelnud, et sulle meeldib valgetega rohkem mängida.

Jah, sest valgetel on eelis. Neil on üks käik rohkem ja nad saavad mängida parema avangu peale. Mustadega üldiselt proovitakse kõigepealt seis ära võrdsustada ja alles siis hakatakse võidule mängima.

Milline on sinu mängustiil?

Mul on positsiooniline stiil. Males on kaks stiili, kas ründav või positsiooniline. Male ajaloost võib selle kohta hea näitena esile tuua Kasparovi-Karpovi matši, kus mängisid kaks täiesti eri stiili maletajat. Kasparov oli alati ründav. Tema tahtis mängu kiiresti ära võita. Karpov oli positsiooniline. Rahulik, manööverdav. Mängis pikalt ja lõpus mängis üle. Mina olen pigem seda stiili.

Ja kui sa Kasparoviga mängisid, kas siis saidki olla Karpovi rollis?

Ma olen tegelikult mõlemaga mänginud. Kasparoviga mängisin simultaani, kui olin 14. Tema mängis korraga 20 laual. See oli esimene kord, kui nägin sellist suurkujut.

Karpoviga mängisin ühel kiirturniiril, olin 16. Karpov oli siis 63 või 64.

Mul õnnestus teda võita. See oli väikese händikäpiga turniir ja ta pidi mulle natuke aega ette andma. Kui partii algas, siis oli minul 12 minutit aega ja temal oli 8. Kuna tema oli suurmeister, siis suurmeistrid pandi kõige tugevamasse gruppi. Mina olin teises grupis.

Mis tunne oli mängida sellise suurkujuga?

See oli väga hea. Üldiselt hindan ma Karpovit kõige rohkem kui üle aegade maletajat. Teda võita oli väga hea ka sellepärast, et ta on minu stiilis mängija. Väga oluliseks ma seda võitu siiski ei pidanud, sest Karpov ei mängi professionaalset malet juba ammu.

Milline matš on olnud sinu jaoks eriti pingeline?

Viimasest ajast üks mäng Külaotsaga. Mängisime Balti tsooni turniiril, kus üks mängija pääses edasi maailmakarikale. Enne viimast vooru oli tema liider ja mina olin teisel kohal. Mängisime omavahel. Tema jaoks oli see samuti väga pingeline, aga tal olid palju paremad šansid edasi saada kui mul. Lõpuks ma selle matši võitsin aga edasi ikka ei saanud. Väga palju puudu ei jäänud.

Kuidas sa selle võitsid?

Mängisin mustadega. Avangust ma väga head seisu ei saanud ja mingil hetkel ta pakkus viiki. Tal oli parem seis ja see sobis talle hästi. Aga mulle viik ei sobinud. Nii turniiri kui ka edasipääsu seisukohast. Hakkasin palju halvemast seisust võidule mängima ja siis ta eksis mitu korda järjest. See tuli ilmselt närvidest. Neid eksimusi ta tavaliselt ei teeks. Põhimõtteliselt tema kaotas, mitte mina ei võitnud.

Kui palju sõltub malemängus õnnest?

Malemängus ei tohiks õnne olla, sest see on oskumäng. Samas, kui satuvad mängima kaks umbes sama tugevat vastast, siis tulemused varieeruvad. Või isegi, kui mängid nõrgemaga, siis võid mingil hetkel kaotada. Ei saa võita kõiki partiisid. Mingil määral on selles mõttes ikkagi õnne ka vaja.

Kuivõrd on malemäng õpitav? Või sõltub see rohkem, nagu sa ütlesid, eeldustest?

Ma ütleksin, et see sõltub rohkem õppimisest. Aga et kõige paremini tugevaks maletajaks saada, on vaja head treenerit. Tugeval tasemel treenerit ja palju mängu. Eestis on selliseid võimalusi kahjuks vähe. Kui oled noor Eesti maletaja, siis ongi raske tippu jõuda. Pole sellist atmosfääri, pole mängijaid, pole turniire,

pole treenereid. Et Eestis saada heaks maletajaks on vaja toetavat peret, kuna noorena peab enamasti kõik võistlus- ja treenerikulud ise kinni maksma. Mul on selles mõttes vedanud, et tänu vanemate toetusele sain mängida turniiridel ja omada treenereid, mida paljud teised lubada ei saanud.

Mis üldse teeb ühest inimesest hea maletaja?

Arvan, et üks asi on kindlasti töötahe. Siis võidutahe. Võib-olla distsipliin. Mingil määral loogiline mõtlemine. Tihti arvatakse, et maletajad on tugevad matemaatikas, aga tegelikult see nii ei ole. Pigem on seda vähesed.

Koolis olid hea peastarvutaja? Kui hea sa matemaatikas oled?

Ütleme, et mitte väga hea. Arvutamises olen, noh, hea. Aga gümnaasiumi matemaatikas ma enam väga hea ei olnud. Aga vahet pole, kas oskad matemaatikat või ei oska, see ei ole males oluline.

Kui palju sul on veel males õppida?

Väga palju. Mäletan kunagi Külaotsa selle kohta ütlemas, et alles siis, kui ta hakkas malet rohkem avastama, sai ta aru, kui vähe ta sellest tegelikult teab. Eriti avanguteooriast, sest see on nii suur ja lai. Üldiselt vaadatakse, milliseid avanguid tippmaletajad kasutavad. See ongi maleprofessionaali töö. Tänapäeva male on väga avangupõhine. 90% tööst on avangute jälgimine. Teised asjad, lõppmäng, keskmäng, need ei ole nii olulised.

Kui kaua sinu malemängud on kestnud?

Kõige pikem on vist 6,5 tundi kestnud. Nii võib juhtuda tavamales, kui on pikk ajakontroll ja lõppmäng, mis ei saa kiiresti läbi. Mingi pool sinust üritab võita ja siis jäädkki mängima.

Vastupidavus on siin kindlasti tähtis. On vaja sporti teha. Vaimselt see väga hull ei ole. Tavatöö on ju ka 8 tundi päevas. Keskmise malemängu kestab kolm-neli tundi ja tavaliselt ongi üks mäng päevas. Kõige kiiremad partiid välkmales kestavad umbes 5 minutit.

Oled sa kellelegi minutiga ka pähe teinud?

No ikka olen. Arvan, et olen minutiga ka kaotanud.

Kui sa oleksid jälle kuueaastane poiss Läänemaal, mis trenni sa täna läheksid ?

Ma arvan, et ma võtaksin ikkagi male. Kui ma oleksin kuueaastane, siis ma ise ilmselt seda trenni siit üles ei leiaks. Ma ei tea, kas Läänemaa koolides on maleringe. Oleksin liiga noor, et Skype'is trenni tegema hakata.